

Vždy mluvím v smyslu a v pohledu na Slovensko, proto prosím uvážití tuto mou upřímnou radu a více přiblížití k utvoření národa sebevědomého z massy národní, nežli k tleskotu tak řečených „liberálních“ žvástalů. Možná, že podobná napomenutí nejsou potřebná pro páně Havlíčkovu posluchačstvo, které snad již dozrálo k teoriím ze škol německých a francouzských; pro Slovensko však jsou rady tyto potřebny.

Slovensko může nyní toliko rukou v ruce s vládou centrální ze své mdloby povstati a k právu přijíti; a o tom jest také jen jedna myšlenka na Slovensku. Rozumím tu Slovensko *slovenské*, nikoli pak Maďaróny po Slovensku roztroušené.

33

Článok dr. Andreja Radlinského „O národných záležitostech“.

Uverejnili Lichardove SN, roč. II, č. 150 z 21. decembra 1850.

A. Radlinský, pôvodne redaktor vo Viedni vychádzajúcich Slovenských novín, bol od roku 1850 redaktorom slovenského znenia krajinského zákonníka a ako taký prispieval naďalej do SN. Vo svojej zpráve oznamuje niektoré opatrenia v prospech usporiadania národnostných pomerov vo vzťahu k Slovákom.

Ačpráve dobre vím, že každý můj krok, v prospěch národu učiněný, kole očí maďaronům a zavdává jim příležitost mne před světem zlehčovati, přece, navzdor těmto, nemeškám ani teraz drahým mým rodákům, ať se oni ku staroslovenštině, nebo ku kterékoliv jiné spisovné řeči slovenské přiznávají, na uspokojení následující zprávu sděliti:

Maje vždycky před očima, při každém mém konání, *zvelebení* národu a *úlohu* mého přítomného stanoviska, a nemoha dále bez pohnutí slyšeti a viděti *úzkostlivost* drahých rodákův mých, strany nastávajícího obsazení politických úřadův, tolikrát v „Slov. novinách“ vyslovenú, následkem též mnohých z rozličných stran Slovenska ke mně pochodivších žádostí za přimluvu u p. prozatímního císa. král. náměstníka, bar. Geringera,¹ podal jsem Jemu dne 20. novembra písemnú prosbu, obsahující túžby a přání národu slovenského, strany následujícího definitivního obsazení úřadův.

Na tuto, písemně i osobně ode mne podanú předlohu J. Exc. pan císa. kr. prozat. náměstník, baron Geringer, ráčil velmi příznivě odpověděti a své přání vysloviti, aby se jen národ slovenský vždy upřímným a otevřeným srdcem choval k vládě a že i tato bude hleděti, by jeho spravedlivým žádostem, nakolik možná, vyhověno bylo. Při téže příležitosti, když jsem mu obětoval moje posud vydané slovenské knížky, ráčil se vysloviti, že mne upotřebí k přednášení řeči slovenské, kteréžto by se rád naučiti.

Drazí rodáci! toto příznivé se k nám chování a láska k naší slovenské řeči Jeho Excelencie vzbuzuje v nás tu pevnú naději, že se onedlúho dožijeme toho, za čím při přepozorování rakúskeho mocnářství na základě rovnoprávnosti od dávna najvíce žíz-

¹ Barón Geringer bol dočasným kráľovským miestodržiteľom Uhorska a ako taký najvyšším úradníckym predstaviteľom rakúskej vlády v Uhorsku. Zdá sa, že A. Radlinský mal k nemu blízky vzťah.

níme, že totižto politické úřady budú zastúpení muži nejen vládě, ale i slovenskému národu oddanými a věrnými a že všecka úzkostlivost, která nás před nastávajícím obsazováním těchto politických úřadův znepokojuje, přestane, že všecky rany, které se od některých nesvědomitých úředníků našemu národu zadávaly, budú zahojeny a jere-miády, jimižto každé skoro číslo „Slov. novin“ bylo přeplněno, že přestane.²

Z oné vysoké přízně Jeho Excelencie nabýváme i toto přesvědčení, že jen pevným přidrživáním se vlády můžeme tam přijíti, kde nám bude, jako nám nebylo; že jen v ústavě říšské a zřízení politickém, na téžce ústavě založeném, které onedlúho v statutě Uhorska očekáváme,³ jest naše spasení.

Krok tento odemne u Jeho Excelencie p. prozatímního cis. náměstníka učiněný, at Vám drazí bratří v národě slúží za rukojemstvo toho, že i Vaše súkromné prosby, jimižto jste se ke mně v braterské důvěře obrátili, příčinlivě, na kolik možná, v prospech národu zde podporovati nepřestávám, bár i hned každému odpověděti nestačím.

Bud'tež přesvědčení, že jako za trůn, tak i pro dobrobyt a zvelebení národu slovenského, kterémužto jsem od samého prvu vždy rovnako věrný, den i noc pracovati, jest má nejsladší úloha, která mně aj v duchovních bojích, jaké nenávistníci a nepřítiznici moji proti mně vedú, vždy pevnějšího ducha dodává.

Krok tento, ode mne učiněný, jako též i nedávno sdělené zprávy v „Slovenských novinách“ o mé úřední cestě,⁴ nech slúží za doplněk ku brošúrci, kterou jistý, nenávistí púdený Slováčisko proti mně sem i tam sbírá.⁵

Avšak mne ani tato čarbanina v duchu nezrazí. Jen se mějte drazí rodáci! úpřímnou důvěrou ke mně, já jsem hotov kedykolvek Vám v záležitostech Vašich poslúžiti. — Bůh s Vámi!

34

Článok neznámeho autora pod šifrou Ch (Chrások?) „Jako by se dala otázka o zaopatrení kněžstva a klerikálnych semeníšť najlépe rozluštit“.

Uverejnil CM I (prvý beh), č. 32, str. 257–261 z 28. decembra 1850. Uverejňujeme len podstatnú časť.

Autor článku navrhuje reguláciu a redukciu cirkevných majetkov v tom zmysle, aby slúžili záujmom celého knazstva, najmä nižšieho. Dôvodí, že táto požiadavka nie je žiaden komunizmus, ale len opatrenie v duchu kresťanstva. Majetky cirkvi neslúžili jej, ale uvádzali ju do nebezpečenstva.

Jak vidno, teda spása cirkve požaduje, aby sobě pomohla, v přítomném ale případku sobě jistěji a bezpečněji pomoci nemůže, jako skrze regulaci a redukcii statku cir-

² V redakčnej poznámke sa pripomína, že do komisie pre vymenovanie úradníkov v Uhorsku majú byť určení aj dôveryhodní slovenskí mužovia.

³ Takýto štatút vydaný nebol, hoci sa pripravoval. Pomery v Uhorsku boli upravené rôznymi čiastkovými štatútmi, ktoré sa stali podkladom Bachovho vládneho režimu v Uhorsku.

⁴ Uverejnené v SN, 1950, č. 134–139.

⁵ Zdá sa, že ide o narážku na J. M. Hurbana.